

Sosiaalialan AMK -verkosto

Muistio: Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan verkostopäivät 15-16.4.2010

Paikka: Turun ammattikorkeakoulu, Lemminkäisenkatu 30, auditorio Lemminkäinen

1. Koulutusjohtaja Marjut Putkinen toivotti kaikki tervetulleeksi sosiaali-, terveys ja liikunta-alan verkostopäiville.

2. Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston pj. Meeri Rusi kertoi verkoston ja koulutusohjelmaprojektin kuulumisia.
  - Sosiaalialan koulutusohjelmassa suoritettu Sosionomi (ylempi AMK) –tutkinto on duaalimallin mukainen laaja-alainen ylempi ammattikorkeakoulututkinto. Sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumissa on työstetty yhdessä yliopistoverkoston edustajien ja STM:n kanssa Sosionomi (ylempi AMK) tutkinnon suorittaneiden työelämäpaikkaa. Sosiaalialan AMK -verkosto on työstänyt tästä näkemyksen jota käsitellään vielä ko. foorumissa toukokuussa.
  - Verkoston strategian tavoitteet ja verkoston toiminta. Verkoston strategiassa on kuvattu lähtökohtia ja tavoitteita verkoston toiminnalle. Toiminta on hyvin pitkälti ohjautunut näiden tavoitteiden mukaan. Uutena toimintamuotona on käynnistetty T&K -päivät, jotka viime syksynä korvasivat syksyn verkostopäivät. Tällä kertaa kokoonnuttiin yhdessä sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan kanssa, mikä myös on uudistus, jonka jatkoa pitää päivien jälkeen pohtia. Mahdollisesti yhteistyöksi voi riittää myös verkostojen työvaliokuntien yhteistyö. Työryhmät ovat kokoontuneet valittujen teemojen ympärille. Sosiaalialan koulutusjohdon ja työvaliokunnan kokouksia on pidetty kerran lukukaudessa. Verkoston edustajia osallistuu myös Haaga-Helian koordinoimaan AHOT –työhön ja sen sosiaalialan ryhmään.
  - Arene ry:n Koulutusohjelmaprojektin tavoitteena on mm. koulutusohjelmien ja tutkintojen selkeyttäminen ja yhdenmukaistaminen. Sosiaalialalla koulutusohjelmaprojektia työstettiin niin että Jari Helminen teki kyselyn koulutusohjelmaprojektin pohjaksi ja siitä työstettiin raportti. Yhteistyötä tehtiin SoTeLiKa –verkoston kanssa. 25.3.2010 Arcadassa sosiaalialan koulutusjohdon ja työvaliokunnan kokouksessa Hanna Ilola oli kertomassa

hankkeen ja sosiaalialan tilanteesta joka näyttää aivan hyvältä. 13.4.2010 koulutusohjelmaprojektin loppuseminaarissa Helsingissä keskusteltiin hankkeen tilanteesta. Terveysala, tade ja tekniikka jatkavat vielä työstämistä ja myös ylempien AMK -tutkintojen osalta on tarkoitus vielä jatkaa kehittelyä. Materiaali on Arene ry:n sivuilla www.arene.fi ja siellä tietopankki ---- seminaarimateriaali. Tällä hetkellä puhutaan mm. sanoilla *ydinosaaminen ja täydentävä osaaminen* kun puhutaan tutkinnon rakentumisesta jos jatkossa tutkintoon kuuluvia opintoja ei enää suoritettaisi suoraan koulutusohjelmissa.

- Kompetenssityö, NQF –tasot ja arviointi ovat olleet paljon esillä verkoston työssä ja Sosionomi (AMK) ja Sosionomi (ylempi AMK) –tutkintojen kehittämisessä. Yhteisiä kompetensseja on tarkennettu koulutusohjelmaprojektissa. Sosionomi (AMK) –tutkinnon kompetensseja on tarkennettu profiilityössä. Sosionomi (ylempi AMK) kompetenssit ovat tuoreita, mutta nekin olisi hyvä tarkentaa yhdessä suhteessa NQF –tasoon 7.
- Tutkintojen ulkopuolella hankittu erityisosaaminen ja erityispätevyysien määrittely on myös ollut paljon esillä. Erityispätevyys voi saavuttaa mm. oppisopimustyyppisellä täydennyskoulutuksella tai muulla täydennyskoulutuksella (esim. erikoistumisopinnot) 30-60 op. Erityisosaamisen määrittelystä on keskusteltu STM:ssä sosiaalialan ammattihenkilöiden foorumissa. Voidaankin kysyä tarvitaanko verkoston yhteistä koordinointia tai keskustelua täydennyskoulutuksen vastuuhenkilöiden kesken esim. oppisopimustyyppisestä koulutuksesta?

3. Profiilityöskentelyn esittely ja siihen liittyvä keskustelu

Tuula Rouhianinen – Valo esitteli uuden kompetenssiesityksen (Sosionomi (AMK) –tutkinto). Samalla todettiin että myös ylempien (AMK) –tutkinnon kompetenssit pitää tarkentaa. Päivi Kaljonen kysyikin millä ryhmällä ja ketkä työtä voisivat tehdä. Todettiin että profiiliryhmällä on vielä resurssia jäljellä sosionomi (AMK) -työstä ja että ylempien AMK -tutkinnon ryhmän jäsenet ovat myös halukkaita osallistumaan työskentelyyn. Tähän jälkimmäiseen ei enää ole käytettävissä profiilihankkeen uusia resursseja.

Leo Nyqwist Turun yliopistosta käytti yksityiskohtaisen pyydetyt kommenttipuheenvuoro kompetensseista.

Käytiin yksityiskohtainen yleiskeskustelu kompetensseista. Sovittiin, että kompetensseja työstää iltapäivän aikana ehdotettuja muutoksia ja työvaliokunta käsittelee vielä illalla paperin, jotta se saadaan mahdollisimman nopeasti käyttöön.

4. Profiilityö: Kansainvälisen vertailun alustavat tulokset ja keskustelu niistä, Ulla Maija Koivula ja Riitta DalMaso.

Ulla- Maija Koivula ja Riitta Dalmaso esittivät alustavia tuloksia kansainvälisestä vertailtua jota on tehnyt heidän lisäksi Aarno Lehmusto.

Vertailtaviksi alueiksi on valittu:

- Pohjoismaat: Ruotsi, Norja, Tanska (AL)
- Saksankieliset maat: Saksa, Sveitsi, Itävalta (RDM)
- Englanninkieliset maat: Englanti, Skotlanti, Irlanti (UMK)

Tarkoituksena on etsiä vastauksia seuraaviin kysymyksiin: Miten sosiaalialan korkeakoulutus on järjestetty ko. maassa? Koulutuksen lyhyt ”kehityshistoria”. Perustelut korkeakoulujen valintaan: Ammattikorkeakouluja sekä yliopistoja. Tarkasteltavien koulutusohjelmien nimi (alkuperäisellä kielellä että englanniksi).Koulutusohjelman laajuus ja kesto. Osaamistavoitteet ja mahdolliset suuntautumiset/painotukset. Opintokokonaisuudet ja niiden ydinsisällöt & mahdolliset painotukset. Harjoittelun laajuus ja toteutustapa / ohjaus. Opinnäytetyö, tutkimustyö & T&K&I –työ opintojen osana. Sijoittuminen työelämään. Bachelor – Master –ohjelmien erot.

Materiaali josta tietoa etsitään: Opetussuunnitelmat. Taustadokumentit (esim. standardit, tutkimukset, koulutuksen arvioinnit). Mahdollinen rajattu sähköinen kysely koulutuksen ja sosiaalityön kehityksen näkymistä.

Tavoitteena on kirjoittaa laaja artikkeli, jossa aluekohtaiset tarkastelut kirjoitetaan erikseen omiksi luvuikseen ja jossa on yhteinen johdanto, yhteinen vertailumatriisi ja johtopäätökset.

5. Tulevaisuuden työ- ja koulutusmarkkinoiden ennakointi, Voitto Kuosmanen, Erkki Saarinen

Voitto Kuosmanen ja Erkki saari esittivät tilastomateriaalin ja viitekehyksen avulla työ- ja koulutusmarkkinoiden ennakoinnin alustavia tuloksia.

6. Tutkintojen kansallisen viitekehyksen haasteet koulutukselle ja arvioinnille.

Jari Helminen esitti Diakin mallia NQF ajatteluun valmisteltua ammattikorkeakoulun perustutkinnon arviointikehikkoa sosionomi (AMK) – tutkinnossa.

Kari Salonen pohti ylemmän AMK -tutkinnon arviointikehikon lähtökohtia sosionomi (AMK) –tutkinnossa.

7. Verkostokokous: Verkoston uusi kokoonpano, työvaliokunta ja työryhmät.

Sosiaalialan AMK -verkostossa on sovittu **työvaliokunnan** edustuksellisuudesta ja strategiassa on kuvattu työvaliokunnan valinta- ja työskentelytapa.

- Pääkaupunkiseutu 2 edustajaa (Diakonia-ammattikorkeakoulu, Laurea-ammattikorkeakoulu, Metropolia ammattikorkeakoulu)
- Ruotsinkieliset 1 edustaja (Arcada – Nylands svenska yrkeshögskola, Yrkeshögskolan Novia)
- Länsi-Suomi 1 edustaja (Hämeen ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu Turun ammattikorkeakoulu)
- Pohjanmaa 1 edustaja (Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Vaasan ammattikorkeakoulu,)
- Pohjois-Suomi 1 edustaja (Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu, Oulun ammattikorkeakoulu, Rovaniemen ammattikorkeakoulu, Savonia - ammattikorkeakoulu)
- Itä-Suomi 1 edustaja (Saimaan ammattikorkeakoulu, Mikkelin ammattikorkeakoulu, Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulu)
- Keski-Suomi 1 edustaja (Jyväskylän ammattikorkeakoulu, Lahden ammattikorkeakoulu, Pirkanmaan ammattikorkeakoulu)

Työvaliokuntaan 2010-2012 valittiin kahdeksan jäsentä, joista osa jatkaa ja osa on uusia:

Työvaliokunnassa jatkavat vielä 2 vuotta: Jari Helminen DIAK, työvaliokunnan puheenjohtaja, Carina Kiukas , Arcada, Leena Haapola, Lahden AMK, Markku Koivisto, Oulun AMK jatkaa 2 vuotta Helena Siiran aloittamaa kautta.

Työvaliokunnan vaihtovuorossa olevat / uudet edustajat vuoteen 2014 asti:

- Länsi-Suomi: Meeri Rusi Turun AMK:sta jää pois, uusi edustaja on Juha Santala Hämeen ammattikorkeakoulusta
- Pohjanmaa: Raimo Koivisto Vaasasta jää pois, uusi edustaja on Anne Jaakonaho Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta
- Itä-Suomi: Riitta DalMaso Pohjois-Karjalasta jää pois, uusi edustaja on Tuija Suikkanen-Malin Kymen ammattikorkeakoulusta
- Pääkaupunkiseudulta Mervi Nyman jää pois, uusi edustaja on Laurea-ammattikorkeakoulusta ja hänen nimensä selviää lähiaikoina.

Verkostolla on alaryhmiä, joista ainakin Varhaiskasvatuksen työryhmä (pj. Juha Säkkinen) , Lastensuojelun työryhmä (uusi pj. Tuula Saarnio), Ylempi AMK-työryhmä (uusi pj. Timo Toikko) ja T&K –ryhmä (pj. Teemu Rantanen) ovat työskennelleet aktiivisesti. Lisäksi vanhustyön työryhmän työ on käynnistämässä ja vieraskielisen opetuksen ja vammaistyön työryhmän työtä mahdollisesti käynnistellään.

8. Ryhmien työskentely sekä ryhmien kuulumiset ja yhteiskeskustelu.

Ohjelmaan oli varattu 1,5 tuntia työryhmien työskentelyä varten. Asioita työstettiin neljässä ryhmässä:

- Vanhustyö, Työryhmän työn käynnistäminen, Anne Merta.
    - työn käynnistymisen haaste
    - sovittiin verkkoneuvottelusta sekä kokoontumisesta 8.10.2010 Helsingissä
  - Lastensuojelu, Tuula Saarnio.
    - Yhteinen opinnäytetyön hanke (seuraava kokous 17.9.2010)
    - Yhteinen verkkokurssi (seuraava kokous 19.8.2010)
  - Ylempi (AMK), Ylemmän AMK -tutkinnon profiili ja muut ajankohtaiset asiat, Päivi Kaljonen.
    - Valittiin uudeksi puheenjohtajaksi Timo Toikko.
    - Seuraava kokous on 29.9.2010 (Profiilihankkeen seminaarin yhteydessä) Laureassa.
    - Käsiteltäviä teemoja:
      - Valintakokeiden yhtenäistäminen
      - AHOT ylemmissä tutkinnoissa
      - Varhaiskasvatuksen pätevyyskysymys ylemmissä
      - Kvalifikaatioiden päivittäminen
  - Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkoston yhteistyömahdollisuuksista, Jari Helminen.
    - Ryhmässä pohdittiin verkoston tulevia haasteita. Verkostoituminen koettiin yhdeksi keskeiseksi asiaksi.
9. Tutkimus- ja kehittämistyöryhmän ja Uuden työvaliokunnan kokoontuminen Ravintola Teinissä
- T&K -ryhmä pohti uuden hankkeen (alueellinen tiedontuotanto) käynnistämisen mahdollisuuksia aiemmin tehdyn työn pohjalta.

- Työvaliokunta piti kokouksen ja vahvisti mm. uudet kvalifikaatiot sosionomi (AMK) –tutkintoon.

16.4.2010 Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan yhteinen verkostopäivä

1. Koulutusjohtaja Marjut Putkinen toivotti osallistujat tervetulleeksi seminaarin toiseen päivään. Seminaaripäivän lähtökohtana on miten turvataan ja edistetään lasten ja nuorten kasvua hyvään elämään liikunnan ja terveellisten elintapojen avulla.

2. Verkostojen edustajien vuoropuhelu.

Sosiaalialan, terveysalan ja liikunnan verkostojen puheenjohtajat Jari Helminen (Diak), Sirkka-Liisa Moisio (Satakunnan AMK) ja Matti Kauppinen (Haaga-Helia, Vierumäki) keskustelivat yhteistyön historiasta, nykyisistä tavoitteista ja muodoista. Todettiin että myös kauneusala (tai estetiikka) on osa tätä kokonaisuutta.

Todettiin että ainakin työvaliokuntien tapaaminen on paikallaan ja siellä voidaan konkretisoida tarvittavaa yhteistyötä.

3. Lasten ja nuorten politiikkaohjelma, Georg Henrik Wrede STM

Georg Henrik Wrede kertoi lasten ja nuorten politiikkaohjelmasta jota hän vetää.

Politiikkaohjelmat ovat hallituksen keskeinen työkalu asetettujen tavoitteiden saavuttamiseksi. Politiikkaohjelmia on kahdeksan.

Lasten ja nuorten politiikkaohjelman sisältöjä ovat mm. lastenasian talon konseptin kehittäminen, lasten oikeuksien esille tuominen (mm. lasten oikeuksien julistus), nuorisolain muuttamisen valmistelu ja lastensuojelulain ja nuorisolain kokonaisuuden pohtiminen. Tavoitteena on siirtää painopistettä kohti varhaista tukea ja etsivää nuorisotyötä.

4. Vaihtoehtoiset työpajat .

Jakaannuttiin kolmeen työpaljaan pohtimaan kehitettyjä hyviä käytäntöjä.

Työskentelyn jälkeen ryhmät esittelivät keskustelun keskeisiä lähtökohtia yhteisesti.

1. Terveellinen ruoka ja painonhallinta:

- Wellou – Wauhtia ja Woimaa Wellousta, terveellinen ruoka ja liikunta (www.wellou.fi). SAVONIA: Marja-Leena Gröhn – Rissanen.
- PAINOKAS – työkalupakki. Turun kaupunki, terveystoimi. Lasten ylipainon ennaltaehkäisy ja puheeksiottamisen välineet (www.painokas.fi). Turun kaupunki: Tiina Malmisalo.

Terveellinen ruoka ja painonhallinta: Marja-Leena Gröhn, Annukka Mattinen & Tiina Malmisalo

Painokas- alle kouluikäisten lasten painonhallinta

Miten otetaan puheeksi? Painokas on menetelmä, jolla kartoitetaan asiakkaan ongelmanaiheet. Wellousta on netissä tietopaketti vanhemmille, opettajille ja ammattikorkeakouluille terveellistä elintavoista. Tätä on tehty yhteistyössä ammattikorkeakoulujen kesken. Neuvokas perhe; tietopaketti terveellisestä ruokavaliosta ja elintavoista. Materiaalit tukevat toisiaan. Koulutusta eri ammattiryhmille. Miten tietoa saadaan eteenpäin ja työvälineet kentälle tutuksi. Fakta: Lapset painavat enemmän, miksi? Enemmän osallisuutta ja keskustelua ja ymmärrys siitä että painonhallinnan ja elintapojen kysymys ei aina ole kritiikkiä.

2. Kouluikäisten liikunta ja hyvinvointi:

- PALLO HALLUSSA: Sosiaali- ja terveysalan yhteinen projekti, jossa mukana jalkapalloseuroja, koulujen terveydenhuoltoa ja opiskelijahuoltoa. Terveiden ja hyvinvoinnin edistämiseen tähtäävää toimintaa ja mallinnusta yhdessä lasten ja nuorten keskustusten kanssa. DIAK.
- Koululaisten liikunta-aktiivisuus ja keinoja sen lisäämiseen koulupäivän aikana, Kunnossa Pienestä Pitäen -projektin tulosten esittelyä. Yliopettaja Timo Vuorimaa, HAAGA-HELIA:n Vierumäen yksikkö.

Liikunta ja hyvinvointi: Annukka Armanto & Timo Vuorimaa

Miten edistetään vähemmän liikkuvien lasten hyvinvointia ?

Paikallinen toiminta, työkalut ja mallit, vanhempien roolin vahvistaminen, koululiikunnan lisääminen, välituntiliikunta, liikuntaläksyt, koulukummit, lajikokeilut, sosiaalisen median hyödyntäminen, opetuksen hyödyntäminen liikunnan avulla, liikuntamallin vahvistaminen pitkin elämänkaarta,

Yhteistyö kolmannen sektorin kanssa, poikkihallinnollinen lähestymistapa.

Miten AMK voi edistää toimintaa ja tuloksellisuutta? Opettajien välinen yhteistyö.

3. Lasten hyvinvointi ja liikunta varhaiskasvatuksessa

- Lasten sosioemotionaalisten taitojen tukeminen liikunnan avulla – sosioemotionaalisten taitojen hyödyt lapsen hyvinvoinnin kannalta. Lehtori, liikunnan ja vapaa-ajan koulutusohjelmavastaava Katri Takala, Kajaanin amk.
- Päivähoidon liikuntakasvatussuunnitelma ja varhaiskasvatussuunnitelma turvaamassa lapsen kasvua ja kehitystä. Karusellimaan päiväkotia ja Johanna Gadd Heli Virjonen.

Lasten hyvinvointi ja liikunta varhaiskasvatuksessa : Heli Virjonen & Johanna Gadd:

Liikkumattomuus on yhteiskunnallinen ongelma. Lapsi kuitenkin liikkuu jo luonnostaan. Miksi liikkuminen myöhemmin lakkaa?

Miten hyvät toimintatavat saadaan esille? Yhteistyö aikuisten kesken, salliva käytäntö liikkumiseen - ei kielletä esim. riehumasta. Miten sosio-emotionaaliset taidot kehittyvät liikunnan avulla? Tärkeä tietää miltä tuntuu liikkua, tietoisuuden harjoittaminen tunteista liikunnan avulla. Ohjauksella merkitystä, ettei lapsi käänny liikuntaa vastaan epäonnistuessaan. Joka päivälle liikuntaa.

5. Opettaja, tutkimus ja kansainvälisyys: Puheenvuoro opetuksesta sekä lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukemisesta. Liikunnan opettaja Kati Karinharju, Satakunnan AMK .

Kati Karinharju kertoi Satakunnan AMK:n esimerkin erityisliikunnasta, yhteistyöstä ja hanketyöstä.

Kehitetty kaikille avointa harrastustoimintaa Satakunnan alueella. Kehittämishanke, jonka tehtävänä on yhtenäistää ja kehittää liikuntapalveluja, jotta kaikki voivat osallistua. Esteettömyyden filosofia ja vertaistuki. Olennaista on harrastajan vapaus valita vertaisryhmä. Tehty yhteistyössä jossa mukana mm. Porin kaupunki ja Samk.

Esimerkki KV –toiminnasta oli Belgiassa toteutettu vammaisurheiluleiri. Tavoitteena oppia toiminnan ohjaamista. Soveltavan liikunnan alueella myös syventävää oppimista.

6. Periytyykö liikunta - vai liikkumattomuus? Terveysliikunnan professori Olli J. Heinonen, Turun yliopisto /Vierumäki.

Yhteistyössä tehty pohdinta liikunnan ja hyvinvoinnin ympärillä (SoTeLi) on hyvä ja järkevä tapa toimia. Verkostoilla on sama tavoite, mutta kieliongelmiä, koska käytetään oman alan termejä ja malleja.

Ihmisen yksilölliset ominaisuudet aiheuttavat melkoista vaihtelua myös liikunnan vaikutuksissa.

Luulemme (assosiaatio asioiden välillä) enemmän kuin tiedämme siitä miten syy-seuraus -suhteet liikunnan, elämäntapojen ja hyvinvoinnin välillä menevät.

Usein ilmiöt tapahtuvat irrallaan toisistaan vaikka kuvittelemme niitä syy – seuraus – suhteiksi ja termit menevät sekaisin. Mikä on liikunnan ydinhyöty ja raja-arvot.

Liikunnasta on lapsille ja nuorille terveyshyötyä koska luusto vahvistuu liikkuesssa. Myös perimä määrää liikunnan hyötyjä ja ympäristö muokkaa niitä; molempiin voi vaikuttaa. Perimä määrää osittain myös liikunnan nautittavuuden kokemisen. Silti siinä on paljon myös mallioppimista ja yksilöllisyyttä.

7. Verkostojen tulevat haasteet ja päivän koonta. Jari Helminen.

Jari Helminen käytti vielä verkostopäivän loppupuheenvuoron ja puhui yhteistyön merkityksestä ja hyvästä elämästä.

Muistion kirjasi Meeri Rusi